

תצווה

"ולבי אומר לי": גדר צורת האפוד

מבוסס על: לקוטי שיחות חלק כ"ו, שיחה א' לפרשת תצווה

- "לכבוד ולתפארת": מהו גדרם ותפקידם של ארבעת בגדי הקודש הנוספים של הכהן הגדול?
- מדוע רש"י מדגיש שצורת האפוד דומה ל"סינר שחוגרות השרות כשרוכבות על הסוסים"?
- 'בגד' או 'תכשיט': היסוד לשלושת ההבדלים בין גישות רש"י והרמב"ם בצורתו של ה"אפוד".
- "ולבי אומר לי": איך רש"י למד ממראות שליליים הוראה בעבודתו - בכוח ה"יחידה" שבנפש.

מקור 1

רש"י על בגד ה'אפוד': "כמין סינר שחוגרות השרות כשרוכבות על סוסים"

תצווה כח, ד: ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט, ועשו בגדי קדש לאהרן ואחיה ולבניו לכהנו לי. ... ועשו את האפוד זהב תכלת וארגמן תולעת שני ושש משור מעשה חשב.

רש"י: חושן. תכשיט כנגד הלב. **ואפוד.** לא שמעתי ולא מצאתי בבביתא פירוש תבניתו. ולבי אומר לי שהוא חגור לו מאחוריו, רחבו כרוחב גב איש, כמין סינר שקורין פרצי"נט שחוגרות השרות כשרוכבות על הסוסים.

...האפוד עשוי כמין סינר של נשים רוכבות סוסים, וחוגר אותו מאחוריו כנגד לבו למטה מאציליו, רחבו כמדת רוחב גבו של אדם ויותר ומגיע עד עקביו.

ב"ה

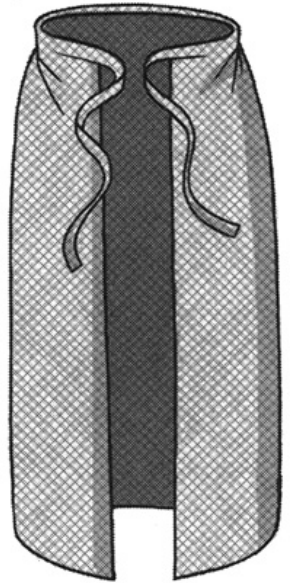
שיחה בעיון

שנה שישית (תש"פ)

יוצא לאור עליידי

בית ליובאוויטש המרכזי - פריז, צרפת

siha.beiyoune@loubavitch.fr

האפוד וחגורתו

מקור 2

החילוקים עם שיטת הרמב"ם (ראה טבלה בעמוד הבא)

רמב"ם הל' כלי המקדש ט, ט: האפוד רחבו כרוחב גבו של אדם מכתף לכתף, וארכו מכנגד אצילי הידים מאחוריו עד הרגלים, ויש לו כמו שתי ידות יוצאות ממנו באריג לכאן ולכאן שחוגרין אותו בהם...

מקור 3

מהו גדרם של בגדי הכהן הגדול - 'בגדים' או 'תכשיטים'?

אבן עזרא תצווה שם: ולא הזכיר בפסוק הזה, שהוא סופר בגדי כהנה, את ציץ נזר הקדש - כי אינו בגד.

תצווה כח, ב: ועשית בגדי קדש לאהרן ואחיה לכבוד ולתפארת.

לקוטי שיחות: אפשר לפרש זאת בשני אפנים: (א) הבגדים הם בעקמם "בגדי קדש", אלא שהם נעשים באפן נאה ויפה, באפן מיחד, על-דרך בגדי מלכות, כך שהם "לכבוד ולתפארת".

(ב) בעקמם הם דברים המביאים "כבוד ותפארת" - "תכשיטים", אלא שאלו הם תכשיטים הנעשים בצורת בגדים: "בגדי... אהרן ואחיה".

מקור 4

מדוע הציץ לא נזכר ברשימת בגדי הקודש, בעוד החושן נזכר?

לקוטי שיחות: רש"י נקט כאפן הראשון (שבעקמם הם "בגדים"), ולכן הציץ - שכל כלו מין תכשיט הוא, לא נזכר בכתוב זה. מה שאין כן החשן, שעל אף היותו "תכשיט" נזכר כאן, מפני שהוא "כנגד הלב", שהוא מקום שבו בני אדם לובשים בגדים.

מה שאין כן לשיטת הרמב"ם, ארבעה בגדי זהב של כהן גדול הם בעקמם בגדר "תכשיטים".

האפוד - מאחוריו של הכהן

מקור 5

ביאור פרטי הדוגמא שהביא רש"י - "נשים הרוכבות על סוסים"

לקוטי שיחות: (א) "שחוגרות השרות" - זהו לבוש מיוחד של גדלות, וממילא, הרי זה בגד שהוא "לכבוד ולתפארת", ובהמשך ל"חשן" - בגד של מלכות.

(ב) "קשורכות על הסוסים" - שאז לובשות השרות לבושים נוספים (לצניעות יתרה) - והפכו בתכשיטים, שתכליתם "להראות העמים והשרים" וכו'.

על-דרך-זה מובן לגבי אפוד הכהן הגדול, שהוא תכשיט הנכלל בסוג דלבוש, שלבישתו היא בתור צניעות יתרה של הכהן הגדול.

החושן עם אבניו

מקור 6

ביאור פרטי החילוקים בין רש"י והרמב"ם בצורת ה'אפוד'

לקוטי שיחות: לדעת רש"י, מסתבר לפרש אשר (א) קצהו העליון של האפוד הוא במתניו, למטה מאציליו, ולא למעלה מזה, במקום שאין שיכת צניעות (יתרה, מאחוריו), (ב) הוא "מגיע עד עקביו", לשם צניעות, (ג) ומדתו "כמדת רחב גבו של אדם יותר" - דבר המדגיש ומבטא עוד יותר את היותו "לבוש" לכהן.

מה שאין כן לדעת הרמב"ם, שזהו (בעקר) "תכשיט", אין כל טעם לחדש (ובפרט - בפשוטו של מקרא) את הפרטים הנ"ל.

החושן עם האפוד וכתפותיו

מקור 7

הטעם הפנימי לכך שרש"י נוקט דוגמא מ"נשים שרוכבות על סוסים"

כתר שם טוב להבעל-שם-טוב: כל דבר שיהודי רואה או שומע הוא הוראה בעבודת האדם לקונו.

גמרא שבת עז, ב: כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה.

לקוטי שיחות: ידוע הספור שפעם אחת, בהלכו ברחוב, ראה רש"י שרה רוכבת על הסוס לבושה בסניר, ונצטער מכך ביותר, ולא ידע מדוע הראו לו מלמעלה דבר כזה. לאחר זמן, כשכתב את פרושו על התורה במעשה האפוד, נתישבה דעתו [כי למד מכך הוראה בעבודתו לקונו]: הראו לו זאת מלמעלה, כדי שמעשה האפוד יובן באופן טוב יותר.

ומלמד רש"י גם [בפרושו המיעד] לבן חמש למקרא, שכל דבר שיהודי שומע או רואה (בדגמת ראית שרות רוכבות על הסוסים) הרי זה רק לצורך למוד התורה וקיום המצוות על-ידו.

הציץ עם שלושת החוטים (עם שמו המלא של הקב"ה)

מקור 8

"ולבי אומר לי" - הכוח להפוך מראות שליליים להוראה בעבודת ה'

לקוטי שיחות: הכוח לכך שגם ממארע כזה (דבר שאדם מישאל צריך להמנע מראיתו) תבוא הוספה בעבודת ה', ויתר על כן - הוספה בהבנת והשגת התורה, הוא מצד ה"לב", היחידה שבנפש - בה לא יתכן כל העלם והסתור מצד שום ענין בעולם, ואדרבה: הכח להפך (גם) זדונות לזכויות נובע מצד יחידה שבנפש שבלב.

ולכן, כשיהודי מבין כי גם על מה שראה שלא ברצונו, הוא מכרח ומחייב להצטער, והוא מקים זאת בפעל, אזי הוא נוכח לראות כי (גם) מראיה בעלמא (ובעל פרחו) יגיע לידי יתרון בקדש.

כל זכויות הציורים שמורים להוצאת ספרים קה"ת (חומש עם תרגום אנגלי)

סיכום החילוקים בין שיטות רש"י והרמב"ם בצורת וגדר ה'אפוד'

גדר עיקרי	רוחב	קצה עליון	קצה תחתון
שיטת רש"י	לבוש מלכותי, משום צניעות	יותר מרוחב גבו של האדם	עד לעקביים
שיטת הרמב"ם	תכשיט הקשור לחושן	רוחב גבו של האדם מכתף לכתף	עד לרגליים